

ETH DIARI

Numerò 84
Dimenge 18 d'abriu 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

ERA ALIANÇA ALARMADA DEUANT D'UA NAUA ONADA MASSIUA DE REFUGIADI

Hònts dera OTAN senhalèren ager que "seguissen arribant onades de refugiadi" tara frontèra e qu'enes darrères ores s'an compdabilizat 7.000 naues arribades en Albània.

Longues colones de tractors e d'autoi veïculs tamb un gran nombre de personas se tròben tanben a pròp dera termièra nòrd, e maugrat qu'era OTAN non pòt confirmar encara eth sòn numèro, se calcule que son "quaqui milèrs".

ACNUR, era oficina dera ONU entàs refugiadi, avertis que lèu 100.000 personas van tà Macedònia, a on es autoritats son reticentes a contunhar recebent refugiadi.

Es organizacions umanitàries que trabalhen ena zòna tamb es desplaçadi an avertit qu'aguesti arriben "cada còp en peïjors condicions".

ACNUR a demanat tanben ara OTAN qu'ajòrne eth traspàs deth contròtle de quauqui camps de refugiadi deuant dera naua onada de desplaçadi e eth besonh d'amplià-les.

Era situacion des refugiadi qu'a anat tà Montenegro, uns 68.000 segontes era Aliança, ei plan dificil, e era sua preséncia crèe problèms as autoritats montenegrines que s'an desmercat dera politica de Belgrad ena crisi de Kosòvo e era campanha aèria aliada.

Deuant d'aguesta escadença, era OTAN sage d'accelerar eth desvolopament dera sua operacion umanitària Refugi Aliat, ena que se guis er escampilhament des sòns lèu 8.000 efectius.

Segontes donades dera Aliança Atlantica, en

Albània se tròben ja 450 soldadi francesi, 230 grècs, 200 alemans, 830 nòrd-americans e 110 italians. Espanha aportarà 400 soldats entad aguesta mission ena quau s'aucuparà tanben d'un camp de refugiadi.

Es vòls tamb era ajuda umanitària contunhen arribant tara zòna, a on delàger n'i auoc 32 en Tirana e 27 en Skopje, eth cap-lòc de Macedònia.

Hònts aliades confirmèren ager que persuten es enfrontaments ena termièra entre Kosòvo e Albània entre es fòrces sèrbies e era guerrilha der Exercit de Liberacion de Kosòvo (UCK), qu'aguesta setmana a capturat un militar sèrbi.

Enes darrèri enfrontaments s'a produït "un cambi de huec d'artilheria", senhalèren es hònts.

Eth portavotz dera OTAN, Jamie Shea, reconeishec ager qu'es atacs aèris dera Aliança contra infrastructures der exercit iogoslau afortissen eth plaçament dera guerrilha, dera quau didec que "a renauit d'un biais inesperat".

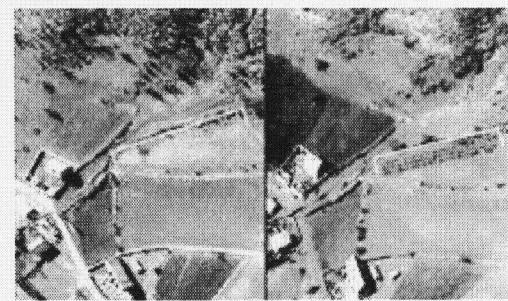
NAUES HÒSSES COMUNES E 3.200 ALBANESO-KOSOVARS EXECUTADI

Es fòrces paramilitares sèrbies se guissen actuant en Kosòvo ena frontèra albanesa e se calcule en 3.200 es albano-kosovars executadi d'ença que comencèc eth bombardament. Aguestes chifres non son oficials, mès an estat calculades a trauèrs des declaracions realizades pes deportadi e pes imatges via satellit que constaten era existéncia de naues hòsSES comunes, "ua istòria alarmanta". Enes darrèri dies s'usclèren 50 pòbles.

Era OTAN informèc dera captura, ena net deth 13 d'abriu, d'un oficiu sèrbi per Exercit de Liberacion de Kosòvo (ELK) a pròp dera localitat de Junik, qu'ara ei jos contròtle des Estats Units dempús qu'es autoritats albaneses l'autregèren tàs autoritats militares nòrd-americanes.

"Ei en bones condicions, siguec examinat per un mètge, recep minjar e practique eth

culte tara sua religion", assegurèc eth portavotz dera OTAN, Jamie Shea. "A toti es dreus d'empara que li balhe era Convencion de Ginebra", senhalèc Shea en tot referi-se ara situacion ena quau se poderien trobar es

tres militars nòrd-americans que son en poder deth regim sèrbi quan sigueren capturadi ena frontèra entre Iogoslàvia e Macedònia eth passat 30 de març. "Non sabem arren d'eri de hè temps", soslinhèc.

ETH CAP DER EXERCIT CHILEN, ETH GENERAU IZURIETA, VISITE ER EXDICTADOR PINOCHET EN LONDRES

Eth comandant en cap der exercit chilèn, generau Ricardo Izurieta, arribèc ager en Londres entà visitar eth sòn dauancèr, eth generau Pinochet, e balhà-li eth sòn supòrt dempús dera nauèra confirmacion deth sòn procediment d'extradicion entà Espanha.

Eth generau Izurieta, que remplacèc er exdictador eth 10 de març de 1998, arribèc en aeropòrt de Londres-Heathrow a prumèra ora dera tarde. S'amassèc tamb er actau senador vitalici, qu'ei arrestat en Londres d'ença deth 16 d'octobre passat.

ERA SÈU D'URGELH TRIGARÀ ERA MASCÒTA DETH MONDIAU D'ESLALOM A TRAUÈRS DETH CLUB SÚPER 3

Er Ajuntament dera Sèu d'Urgelh e eth Parc Olímpic deth Segre an apostat entà organizar un concors public entà decidir era denominacion dera mascòta oficiu deth Campionat deth Mon d'Eslalom en Piragüisme d'Aigües Braves, que se celebrarà enes installacions olimpiques deth cap-lòc deth Naut Urgelh pendent eth pròplèu seteme.

Eth concors entà trigar eth nòm dera mascòta serà dubèrt tà toti es mainatges e mainades de Catalonha d'enquia 16 ans. Se convocarà per mieï de *La Revista dels Súpers*. Eth concors tanben se difonerà a trauèrs des programmes de television deth Club Súper 3.

Er Ajuntament dera Sèu d'Urgelh e eth Parc Olímpic deth Segre, coma entitats prebotjadors deth concors, aufriràn un totau de 15 prèmis: un tath guanhador e 14 mès entàs finalistes. Es prèmis consistiràn en ua di-menjada ena Sèu d'Urgelh entàs guanhadors e es sues familhes, tamb un maxim d'enquia quate personas per grop familiar. Era di

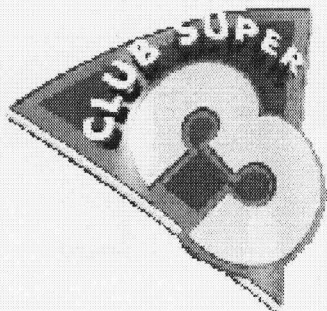
menjada escuelhuda entà gaudir deth prèmi serà era des dies 10 e 11 de junhsèga.

600.000 sòcis

Ua donada significatiua deth resson que pòt arténher era iniciativa d'elegir eth nòm dera mascòta deth Campionat per mieï deth Club Súper 3 ei qu'aguesta associacion ei eth club de Catalonha qu'a eth màger nombre de sòcis, uns 600.000, tamb edats entre es zèro e es 16 ans. En totau, representen eth 10% dera poblacion de Catalonha.

45 païsi participen en Campionat

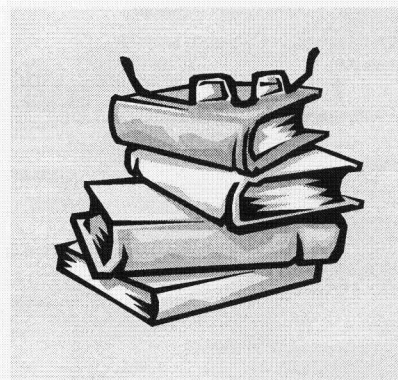
Eth Campionat deth Mon d'Eslalom de Piragüisme d'Aigües Braves 99 se desvoloparà en Parc deth Segre entre eth 6 e eth 12 de seteme. Ja a confirmat era sua participacion 45 equips nacionaus des cinc continents. Un nombre de païsi plan mès anautit qu'enes Jòcs Olímpics de Barcelona 92, quan i participèren 25 seleccions.

PIRAMIDA SOLIDÀRIA ENTAR ESPITAU

"Da un libre, regala illusion"

INICIATIVA ENTÀ ESCUÉLHER LIBRES ENTÀS ESPITAUS DE CATALONHA ETH DIA DE SANT JÒRDI

Televisió de Catalunya (TVC), eth grop editoriau Bertelsmann e Mediapark, a trauèrs deth canal Cultura, an amiat era iniciativa Piràmida Solidària entàs espitaus, entà possar era arremassada de libres tàs espi-

taus publics de Catalonha.

Era iniciativa, que se realizarà tamb motiu dera celebracion deth Dia de Sant Jordi jos eth lèma "Da un libre, regala illusion", cèrque recuèlher libres, usadi o nauï, entà dotar es espitaus d'un hons de libres e d'un espaci de lectura entàs pacients e familhars.

Era iniciativa siguec presentada peth president de Bertelsmann, Manfred Grebe, eth president de Mediapark, Jordi Vilajoana, eth director der Airau Sanitari deth Serviç Catalan dera Salut, Carles Constant, eth director generau de Promocion Culturau dera Generalitat, Vicenç Villatoro e eth president deth Grèmi de Libreters de Catalonha, Sebastià Borràs. Toti coïncidiren en desir qu'aguesta iniciativa devengue ua tradicion.

ETH DIARI tanben se solidarize tamb era campanha e canalizarà aguesta iniciativa ena Val d'Aran. Son de besonh voluntaris entà collaborà-i; qui volgue ajudar que mos truque pes tardes tath 973 64 17 72.

Eth pròppassat dia 15 d'abri
serà un dia qu'es hemnes non
auriem de desbrembar per çò qu'a
significat entà nosates coma ciuta-
danes mès, sustot, coma èsters
umans que formam part d'aguest
mon.

Eth Congrès debatiè aqueth dia -
entre d'auti ahèrs, coma es penes
pes delictes d'abusi sexuau contra
menors- eth grèu problèma dera
violéncia domèjta mejançant era
reforma deth Còdi Penau.

Rebrembam qu'en an 1998, lèu 70
hemnes sigueren assassinades pes
sòns òmes. Enguan, se contunham
eth ritme deth passat, pòt èster
qu'inclús ac superam. Sonque pen-
dent es darrèrs 15 dies dues hem-
nes an estat aucides; ua cada
setmana.

Totun açò, era nomentada reforma
deth Còdi Penau e qu'ère tan de be-
sonh, non a pogut èster aprovada. E
per qué? Plan senzilh; se registrèc
era **abséncia de 13 deputats deth
Partit Popular** (includit eth nòste
president deth Govern, Sr. Aznar),
e segontes sembla, **era obstinacion
deth PSOE entà demostrar era
sua condicion d'oposicion** privèc
ara societat espanhòla, e sustot as
hemnes, d'aguesta reforma dera
quau tant s'auie parlat.

M'agradarie trapar ua justificacion
razonabla entad aguest hèt, mès
non ac arrenhi. Ei, sense cap de

dobte, ua **irresponsabilitat** per part
d'aguesti senhors que mos govèrn-
nen e as quaus votam e mantenim
en poder tamb es sòs des nòsti im-
pòsti.

Eth creishement
dera violéncia
domèjta ei un
grèu problèma
que, luenh d'ar-
tura-se, aumen-
te considerabla-
ment, e que re-
querís ua solu-
cion immediata,
mès comporta-
ments coma es
des nòsti poli-
tics mos de-
mòstren qu'era
mòrt d'ua hemna darrèr d'ua auta
non significue arren entara
'justícia'.

E comenci a pensar qu'eth camin
entara hemna en mon -non sonque
d'aué senon de deman- non serà fa-
cil, tot eth contrari. Es òmes con-
tunhen dominant tot e, ath delà, era
Glèisa -era quau, per cèrt, jamès a
emetut bèth comunicat manifestant
eth sòn refús entàs òmes, nòvis o
companhs qu'aucissen as sues hem-
nes, nòvies o companhes- a cargat
tanben contra nosates.

Era Glèisa catolica, enes pòrtes
deth sègle XXI, contunhe menspre-
dant ara hemna, en tot hè-mos
passar pera dolenta dera pellicula.

Era Glèisa tostemp mos a autrejat
un papèr malefic tamb capacitat
d'indusir, temptar e sedusir (Adam
e Eva). Era Glèisa òc que s'a mani-
festat en contra der avortament, e ei

insensibla
deuant eth pa-
timent, era
frustracion e,
en fòrça casi,
era desesperacion
que con-
dusís as hem-
nes tà arturar
un embaràs
non desirat.
Era Glèisa
non se mani-
fèste en con-
tra dera extir-

pacion que deth sòn clitoris pa-
tissen es hemnes d'auti païsi; ne
d'aqueres as quaus se les cosen es
lavis superiors dera volva entà es-
vitar era penetracion enquiath dia
deth sòn maridatge; ne contra es
vels que tapen es sues cares e que
les provòquen ceguetat.

Hè pòc temps, eth bisbe de Valèn-
cia òc que se manifestèc e didec
qu'es hemnes auem de demorar en
casa, cuedant des nòsti òmes e pa-
rint toti es hilhs que siguen de be-
sonh. Non auem de trabalhar pr'a-
mor que treiguem es lòcs de trabalh
as machos per excelléncia dera
creacion.

E mentre tot aquerò passe, eth nòs-

te Sant Pair Joan Pau II, enregistre
e ven eth sòn CD a trauèrs d'ua
campanha publicitària coma se si-
guesse un cantant de musica pòp.
Per cèrt, era recaptacion d'aguestes
vendes anarà amiada tà òbres de
caritat, tà palliar era hame des
pòbles deth Tresau Mon, o peth
contrari aumentarà es arque deth
Vatican? De ben segur que jamès
saberam era responsa...

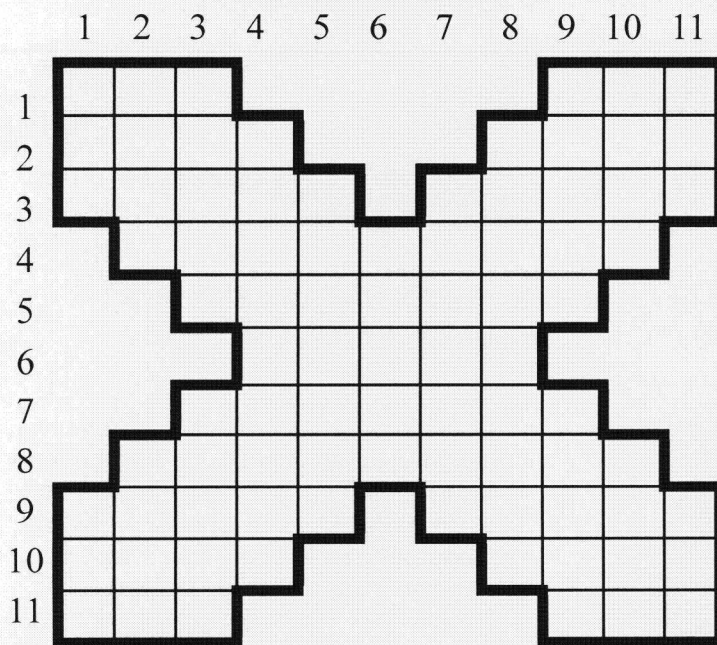
Senti èster tan negatiua, mès eth
panorama dera hemna ei encara de-
solador. Eth dia 8 de març deth fa-
mós an 2000 se tornarà a parlar de-
ra igualtat, dera participacion, d'o-
portunitat, des rèptes qu'auem d'ar-
ténher en futur, dera collaboracion
entre òmes e hemnes, d'un modèu
de societat plurau e dubèrt... Tot
serà un nau montatge e ua cam-
panha de marqueting politic entà
guanhar simpaties e vòts. Un bom-
bardèg de discorsi pleni de paraules
repetitiues e de contiengut uet.

Son es hèts coma eth d'aguest dia
15 d'abri es que mos hèn pèrder
tota **credibilitat** en aguest cambi
que mos apertien per dret pròpri.
Entà acabar, vos harè ua operacion
aritmética d'addicion:

POLITICA + GLÈISA = PODER

Paloma Puche

ETH CROTZAT DETH DIMENGE

per Vicent Simó

tament, fatiga. 9. Peth
d'Aigualluts se
còlen es aigües que
gessen pes Uelhs deth
Joeu. Mange dera dalha
(pl.). 10. Ath revès,
mòble. Opèra de Verdi.
11. Organ der olfacte.
Ei de besonh.

Verticaus: 1. Era ma-
deisha serp der l ori-
zontau. Admirador in-
condicionau d'un can-
taire. 2. Cabana de
montanha a on se
hègen hormatges. Sòrta
de capèth que portauen

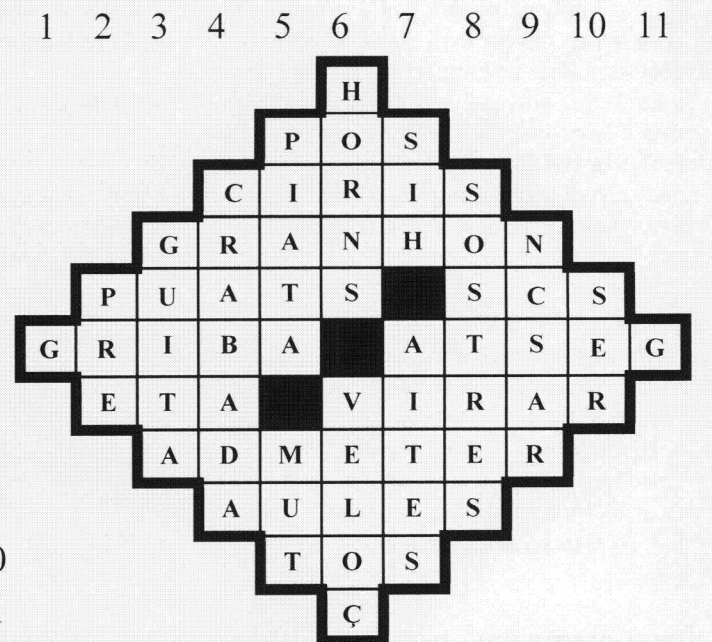
Horizontaus: 1. Espècie de serp molt
gròssa. Ath revès, pèça de leuge entà ta-
poar era ampolha o, tanben, en jòc de
bàsquet, accion defensiva que consistís
en interceptar era pilòta lançada a tistal-
ha. 2. Cetaci carnivòr de color nere e
blanc. Passi hiu damb ua agulha a trauèrs
d'un teishut. 3. Abitants d'Aràbia. Ena Ín-
dia, persona que non apertien a cap casta.
4. De mau païr (fem.). 5. Persona que
viatge entà un país per lèser. 6. Celebra-
cion dera eucaristia. 7. 'Estanh' artificiau
destinat a banhà-se-i o nadar. 8. Esquin-

es mònges e es infirmières. 3. Ornament
d'arquitectura qu'imita cèrta classe de
huelhes. Moderats en minjar e béuer o,
tanben, espacis urbans damb arbes e jar-
dins. 4. Muscul deth vrente. 5. Ath revès,
diu egipci. 6. Aire fòrça heired. 7. Dolen-
tissima, que non pòt èster piñor. 8. Pòble
dera Ribagòrça mès tà naut de Noales. 9.
Entà entrar, que la cau daurir. Vielh. 10.
Un des cinc continents. Husta amporosa
deth pin que crème tamb fòrça facilitat,
tenguda entà hèr lum. 11. Germana de
papa. Clorur sodic.

AGUEST EI UN ESPACI A ON I PÒT AUER ETH SÒN ANONCI. TRUCATZ-MOS E
MOS L'ENCOMANATZ, NOSATI LI HARAM ERA COMPOSICION GRAFICA, ERA
TRADUCCION E TOT AQUERÒ QUE CALGUE, PETH MADEISH PRÈTZ.
CADA MODUL (6,8 cm x 5 cm) A UN PRÈTZ DE 3.000 PESSETES MÈS IVA.
TELEFON 973 64 17 72

SOLUCION
DETH
CROZAT
DETH
DARRÈR
DIMENGE

per Vicent Simó

Edite ETH DIARI
Familia Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA
Aula Europa des Pirineus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num 5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Companys.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.
Equip de correctors: Xavier Gutierrez.

Equip comercial: Ramon Agulló i Teixidor.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI
en Vielha. Tirada: 1000 exemplars.